

ELS DESCONEGUTS DE SEMPRE

Personatges singulars
en la cultura contemporània

Els desconeguts de sempre. Personatges singulars en la cultura contemporània

Del 7 d'octubre del 2022 al 22 de gener de 2023

Inauguració, divendres 7 d'octubre a les 18.30h

Bòlit_LaRambla i Bòlit_PouRodó

Comissaris: Julià Guillamon, Adrià Pujol

Artistes: Francesc Artigau, La Mamarra i el Manxaire, Lurdes Basolí i Albert, Albert Boada Feliu 'La Bèstia', Guillem Cifré, Damià Escuder, Julià de Jòdar i Càscares, Robin i el Xinès de Badalona, Jordi Morató i Josep Pijula 'Garrell', Gabriel Morvay, Pere Noguera i Jaumet del Flabiol, Tere Recarens i en Taranto, Josep Maria de Sucre, Josefa Tolrà, Armand Cardona Torrandell, Pepet el gitano, l'Home del telèfon... i altres persones extraordinàries.

El proper divendres 7 d'octubre a les 18.30h al Bòlit_LaRambla tindrà lloc la inauguració de l'exposició "Els desconeguts de sempre. Personatges singulars en la cultura contemporània" comissariada per Julià Guillamon i Adrià Pujol.

Singulars, excèntrics, foraviats, la figura del boig o 'singular anecdòtic' és molt present en la cultura popular i en les obres de tall artístic. Cada poble té el seu o els seus personatges que han estat determinants per sobreviure a l'hostilitat d'alguns d'aquests llocs; en són el seu innegable patrimoni.

Aquests tipus de personatges són un pretext per a l'anecdota, un referent d'extravagància, fan brillar la comunitat des de la seva diferència i executen tot allò que nosaltres, de vegades, faríem, però que reprimim. És a dir, fan de catarsi de la nostra part més anàrquica, menys convencional. Hi ha molts artistes que la història els ha posat en el bàndol dels folls, i d'altres que s'han capficat amb aquestes

excepcionals figures. Escriptors com Russinyol o Salvador Espriu en són un exemple. El cançoner popular i la cançó pop, també en van plens, des d'El vestir d'en Pasqual de la Guillermina Mota, passant per l'Homenatge a Teresa d'Ovidi Montllor, o El boig de la ciutat de Sopa de Cabra (en un to més al·legòric). En Jaumet de Sant Hilari, la Trinquis descrita per l'Espriu o el Noi de Tona, només en són un breu mostrari.

Amb una mirada entranyable, Guillamon i Pujol convoquen tota una sèrie de personatges extraordinaris que subverteixen les convencions socials amb una lògica pròpia. "Els desconeguts de sempre" ens conviden a recuperar els personatges singulars, excèntrics, foraviats, sovint superdotats (avui "neurodivergents"), que formen i formaven part del modus vivendi i el paisatge humà dels pobles i ciutats i que, avui en dia, sovint romanen ocults, medicats o estan completament integrats en el teixit social.

Sigui per la curiositat que genera, sigui per la tendresa o per l'aversion que desperta, el belitre, l'estrabòtic, socialment l'extravagant és considerat un ésser al marge (dels marges) i alhora se'l conjura per establir quin és el grau zero de la normalitat. Parlem de persones hipersensibles, extraviades, delirants o involuntàriament còmiques, sovint devastades i sovint amb alguna afectació mental.

Per la seva condició excèntrica, admonitòria o mediúmnic, i també per les seves altes capacitats, molts singulars estan a mig camí de l'artista, de la mateixa manera que hi ha artistes que acaben resultant singulars anecdòtics. Ho trobem amb personatges molt coneguts com en Josep Maria Sucre o la Josefa Tolrà, però també en personatges com en Josep Pijula (Garrell) d'Argelaguer. Les pràctiques de tots ells estan a mig camí de la genialitat, les visions amb missions obstinades, i el deliri. Per això no és d'estranyar que l'exposició aprofiti per incloure artistes contemporanis, com és el cas de Lurdes Basolí, Pere Noguera i Tere Recarens, que dialoguen amb aquests personatges.

L'exposició es formalitza en diversos episodis que apleguen aquests personatges dins les categories d'excèntrics (la seva marginalitat ajuda a refermar la centralitat dels altres), arrelats (lligats a un indret, en són un símbol característic i la comunitat s'hi reflecteix), espantalls (representen l'irracional, l'incontrolable, però alhora ajuden a

domesticar-ho), creatius (pinten, escriuen, parlen amb girs que els singularitzen, molts artistes s'hi inspiren), rebels (conjuguen insubmissió i transgressió de les normes i costums habituals), mediàtics (tothom en parla, se n'expliquen anècdotes i, un bon dia, els mitjans se n'aprofiten), fora del temps (no estan subjectes ni a les modes ni a les conjuntures històriques) i finalment, la mort (abandonats, oblidats, la mort del singular és un traspàs que interpel·la tot el poble).

El títol

Personatges singulars, singulars anecdòtics: han estat els noms que s'han fet servir, mentre es preparava aquesta exposició, per anomenar el que la gent n'ha dit sempre *locus* i darrerament, *freaks*. "Locus", era el títol que Pau Riba li havia posat a un projecte que volia fer amb en Julià Guillamon sobre aquest tema però que no es va arribar a concretar mai. El títol poètic final va ser idea de l'escriptor Julià de Jòdar. Surt de l'escena final de la pel·lícula *Rufufú* (1958) de Mario Monicelli, basada en un conte d'Italo Calvino. Una colla de personatges desguitarrats preparen un atracament amb l'esperança de lliurar-se de la misèria, però només aconsegueixen endur-se pasta amb cigrons. El diari de l'endemà diu que han estat *I soliti ignoti*: els desconeguts de sempre, aquells que tenen grans plans, missions quimèriques, que, sovint, acaben amb un plat de pasta amb cigrons

Una mamá de un millón

En paral·lel a "Els desconeguts de sempre" a l'espai del Hall del Bòlit_PouRodó es desplegarà el projecte "Una mamá de un millón" de l'artista sofía giménez alias SOFYA96. Es tracta d'una instal·lació audiovisual que servint-se de material d'arxiu analitza i qüestiona els discursos i representacions de les «famílies amb diversitat», des del tardofranquisme fins a l'arribada de la democràcia, en un exercici de memòria històrica.

A cavall entre el relat assagístic i autobiogràfic, l'artista dialoga amb imatges que la porten a conèixer la història de *La Mamá del Millón*, i a través d'aquesta la seva pròpia història.

Una mamá de un millón és un projecte tentacle d'**Arxiu Disfuncional**, un arxiu visual i precari que recull les representacions de la discapacitat i/o la diversitat funcional en l'estat espanyol durant els segles XX i XXI. Un espai subversiu -de

temàtica anticapacitista i mirada transfeminista- on pensar, comprendre, i qüestionar lo semiòtic de les imatges per a d'aquesta manera, reconèixer el pòsit que inscriuen en elles les estructures de poder; de la mateixa manera, el projecte cerca imatges que qüestionin aquestes estructures, els seus discursos i imaginaris hegemònics.

La salut mental

"Els desconeguts de sempre" i "Una mamá de un millón" s'inscriuen en l'interès del Bòlit per analitzar, aquesta tardor, el tema de la **"salut mental i l'orientació / desorientació vital"** des d'una perspectiva reflexiva, diversa, creativa, transversal, imbricada amb molts altres aspectes de la nostra vida.

Programa públic

Visites comentades a l'exposició

Dissabtes 22 d'octubre i 3 de desembre, a les 12h

Bòlit_LaRambla

A càrrec de Julià Guillamon i Adrià Pujol, comissaris

Savis, locus i freaks: Personatges singulars en la cultura contemporània

Dijous 3 de novembre, a les 18.30h

Auditori de La Mercè

Diàleg entre Julià Guillamon i Adrià Pujol, comissaris

Les viles i barris del país sempre han vist néixer personatges singulars, gent excèntrica que la cultura popular tem i alhora estima. Pensarem al voltant de qui són, què signifiquen socialment, i reflexionarem sobre el seu paper cultural, les zones de la tradició on fan llum, la seva relació amb la literatura i l'art, en definitiva el diàleg que ens proposen amb la condició humana.

Teoria de l'excepció. Personatges excèntrics, heterodoxos i marginals

Dimecres 16 de novembre, a les 18.30h

Aula Magna de la Casa de Cultura

Diàleg entre Josep Pedrals, poeta, i Joaquim Sala-Sanahuja, escriptor, traductor i professor

Per explicar l'enorme transcendència dels marginals, dels heterodoxos o dels excèntrics, es pot formular una "teoria de les excepcions": no pas l'avenç unànime i gregari darrere la figura del geni reconegut, sinó l'eixida lateral, la fuga, el gran salt sense xarxa o el saltiró de la cardina.

Bòlit, Centre d'Art Contemporani. Girona

info@bolit.cat / 972427627 / www.girona.cat/bolit

Bòlit_PouRodó

Plaça Pou Rodó, 7-9 / 17004 Girona

Dimecres de 10 a 14 h

Dijous i divendres de 10 a 14 h i de 17 a 19 h

Dissabtes d'11 a 14 h i de 17 a 19 h

Diumenges i festius d'11 a 14 h

Bòlit_LaRambla

Rambla de la Llibertat, 1 / 17004 Girona

De dilluns a divendres de 9 a 19 h

Dissabtes de 9 a 14 h i de 15 a 19 h

Diumenges i festius de 9 a 14 h

